

EIBEN OTTÓ: *Körmend ifjúságának biológiai fejlettsége a 20. században. Körmendi Füzetek.* (263 oldal, táblázatokkal, ábrákkal, német, angol és orosz összefoglalással. Horváth Nyomda, Szombathely, 2003. ISBN 963 00 94169)

Túlzás nélkül állíthatom, hogy Eiben Ottó tanár úrnak, az ELTE Embertani Tanszéke egyetemi tanárának a biológiai antropológia területén végzett munkásságát az általa 1958-ban útjára indított, mindannyiunk reménye szerint még hosszú évtizedekig tartó Körmendi Növekedésvizsgálat (KNV) végigkísérte. A lassan fél évszázada indult Körmendi Növekedésvizsgálat eredményeiről Eiben tanár úr munkájának köszönhetően nagyszámú tudományos közlemény számolt be mind a hazai mind pedig a nemzetközi fórumokon. Mindezek mintegy összegzéseként, az egyre újabb és újabb tudományos eredmények tükrében – akár még a korábbi eredményeket újraértelmezve – jelent meg a “*Körmend ifjúságának biológiai fejlettsége a 20. században.*” címmel Eiben tanár úr legújabb könyve.

A kötet fejezetei logikusan épülnek egymásra, végigvezetnek minket az 1950-es években megfogalmazódott kutatási céloktól egészen az évtizedenként ismételt vizsgálat sorozat társadalmi, ifjúságpolitikai vonatkozásaiig. A kötet a gyermekek növekedését, biológiai érését valamint a testfejlődési folyamatokat befolyásoló külső és belső környezeti tényezők hatásait bemutató fejezetekkel indul, amit a hazai és a nemzetközi növekedésvizsgálatok történeti áttekintése, illetve a tanulmány anyagául szolgáló KNV növekedésvizsgálatok sorában betöltött szerepének leírása követ. Az egymást követő generációk körében végzett növekedésvizsgálatok tapasztalatainak összevetése során egyre nagyobb hangsúlyt kapott szekuláris trend, azaz a fejlett országok gyermekeinek növekedésmintázatában az utóbbi évtizedekben megjelent lassú változások együttesének vizsgálata. A szekuláris trend folyamatainak megértéséhez számos új tudományos megfigyeléssel járult hozzá a KNV, Körmend lakosságának 10 évenkénti vizsgálat sorozata, melyről szintén olvashatunk a kötetben. A gyermekek testfejlettsége abszolút és relatív testméreteik, proporcionális, testösszetételi és testalkati mutatóik számszerű elemzésén és biológiai tartalmának vizsgálatán keresztül minden esetben az 5 vizsgálat alapján kirajzolódó “körmendi” szekuláris trend illetve a szintén Eiben Ottó tanár úr nevéhez fűződő országos növekedési referenciaértékek tükrében kerül bemutatásra. A tanulmány tudományos fejezeteit “A körmendi növekedésvizsgálatok társadalmi vonatkozásai” zárja. A “Záró megjegyzések, ajánlások” illetve “Coda” című fejezeteiben hirtelen – a kötet korábbi, szigorúan tudományos, szinte érzelmektől mentes fejezeteivel ellentétben – Eiben tanár úr egyénisége, a vizsgálat sorozatba vetett hite és bizodalma és ha jól értettem, a Körmendi Növekedésvizsgálatot az évtizedek során kísérő nagy-nagy öröme jelenik meg.

A gyermekek komplex növekedési és érési folyamatai iránt érdeklődő, mindezt közelebről megismerni vágyó, leendő és aktív antropológusok, orvosok, pedagógusok figyelmébe ajánlom tiszta szívvel a “*Körmend ifjúságának biológiai fejlettsége a 20. században*” című kötetet.

Zsáka Annamária

BODZSÁR ÉVA: *Humánbiológia. Életkorok biológiája: A pubertáskor* (235 oldal, táblázatokkal, ábrákkal. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2003. ISBN 963 463 616 0. Ára: 2650 t.)

Ízléses és szép, a tartalomhoz jól illeszkedő borítójú, kellemes tipográfiájú, gazdagon illusztrált kötettel folytatódik Bodzsár Éva humánbiológiai tankönyvsorozata. A könyv nyolc fejezetre tagolódik. A hallgatókat és oktatóikat a tárgyalás logikai menetébe beavató, rövid Bevezetés és szinopszis szakasz érdemében mindenképp önálló fejezet, mert ugyanúgy, mint a szerzői előszó, nemcsak barátságos áttekintést nyújt, hanem ezen túlmenően bepillantást enged a sajátos kutatói attitűd mozgató erőinek világába, a tárgyához alázattal és tisztelettel közeledő

ember gondolkodásmódjába. Csak reménykedni lehet, hogy a majdani fiatal kutatók az anyag ismeretén túl ezt a gondolkodásmódot is magukévá teszik.

A további fejezetek szakaszolása jól mutatja, mennyire gazdag a mára részben már alapismeretként oktandó, ugyanakkor folyamatosan bővülő tudás ezen a területen. A területi korlátok így is nehéz döntések elé állítják a tankönyvírókat, mire térhetnek ki bővebben, hol kényszerülnek megelégedni rövidebb említéssel. Az Antropometriai jellegek puberális változása c. fejezet négy szakaszra oszlik. Egy-egy szakasz foglalkozik a serdülőkori növekedési lökessel, a belső szervek és a limfátikus szövetek fejlődésével, az ebben az életszakaszban kialakuló nemi különbségekkel, valamint a leíró tudományterületek kutatóinak tiszteletre méltó erőfeszítésével, vagyis a növekedésnek eddig föltárt ismereteit elméletileg megközelíteni igyekvő matematikai leképezésével.

A nemi érés fejezetében kilenc szakaszt találunk. A férfi, ill. női szaporodási rendszer fejlődésének szakaszait a másodlagos nemi jellegek bemutatása követi sok ábrával. Ez után a két nem pubertális eseményeit integráló kapcsolatrendszer diszkussziója tisztázza az időbeli viszonyokat és azok variábilis manifesztációit. A menarche- és spermarchekor meghatározása módszertani kérdéseinek világos körvonalazása után válik értelmezhetővé az eddigi ilyen irányú ismeretanyag és annak történeti bővülése. A spermarchéval foglalkozó szakasz rövidege is mutatja, mennyire szegényesek az élő populációk vizsgálatával foglalkozó kutató adatszerzési lehetőségei ezen az érzékeny területen. A szexuális érés nemzedéki változásait nemcsak elviekben tárgyalja a következő szakasz, hanem statisztikailag is jól körülírt formában mutatja be mindazt, ami hazánkban eddig vizsgálatra kerülhetett. A pubertáskori növekedés szerveződésével foglalkozó szakasz világosan, de sajnálatos rövideggel mutatja, mennyire sok kísérletes és empirikus pótolni valónk van még a jellegzetesen emberi szexus genetikai és neuro-hormonális szabályozása mélyebb megértésében. Igen szerencsés, hogy a nemi fejlődés zavarait tárgyaló szakasz a már bemutatott jelenségek összefoglalásával kezdődik, így lesz világossá a lehetséges zavarok mögött feltételezhető logika.

A negyedik fejezetben kerülnek tárgyalásra a nemi éréshez társuló növekedési változások. Az anyag kifejtéséből válik világossá a hallgatók számára, hogyan kapcsolódnak gyakorlati szempontokhoz a gyűjtött ismeretek. Az emberi species növekedésmenetének sajátosságait, a testaránybeli módosulások nemenkénti viszonyait sok ábra teszi érthetővé. A testösszetétel pubertális átalakulásának fejezete három szakaszos. A sajátos korfüggést és nemi jellemzőket követi az érés, majd a testösszetétel nemzedéki változásával foglalkozó rész. Ez is igen gazdagon, táblázatokkal és ábrákkal is érthetővé és áttekinthetővé tett fejezet. A testalkattal kapcsolatos ismeretek 6. fejezete a nemzetközileg legerőteljesebb alkatleírási módnak, a fenotípust megragadó Heath és Carter féle szomatotípusnak a hazai alkalmazását ismerteti három szakaszban. Először az életkorral társuló jellegmódosulásokat, majd a két nem eltéréseit ebben, végül külön a szexuális érés szakaszának sajátosságait.

Külön öröme a recenzensnek a hetedik fejezetben bemutatott kapcsolatrendszer a testi fejlettség és a motorikus és – külön szakaszban – a szellemi érettség néhány nem jelentéktelen tényezője közt. Ismereteim szerint egyelőre különlegesség hazánkban az ilyen irányú tudásanyagok összekapcsolása, mely jól mutatja a szerző nem humánbiológiai szakismereteinek szemléletét a praktikus gyümölcsseit számunkra. A hallgatóknak pedig segít eleve nebbé tenni az objektívált, tehát szükséges távoltartással szemlélt embertani vonatkozásokat a valódi gyermekek fejlődésében észlelhető értelmi és mozgatórendszerbeli sajátosságok fölmutatásával. A 8. fejezetnek, amely az érés és növekedést szabályzó vagy befolyásoló tényezőkkel foglalkozik, három szakasza van. A genetikai tényezők szakasza egyrészt ikervizsgálatok, másrészt az anyai tulajdonságok alapján épül föl. Igen jó tagolásban és kellő részletességgel foglalkozik a következő szakasz a neuro-hormonális szabályozó tényezők szerepével. Itt ismét a legkorszerűbb ismereteknek válik részesévé az olvasó. Noha nem tagadható, hogy igen sok a még nem kellően tisztázott összefüggés, a kvalitatív ismeretek jól tanulható formába szervezeten kerülnek tárgyalásra. Külön gondot fordított a szerző a szakirodalom angol terminusainak a bemutatására

is. Lényegesnek tartható az is, hogy leszámolva azzal a korábbi hiedelemmel, mintha csak a növekedési hormon szólna bele fiataljaink fejlődésmenetébe, gazdag kép vázolódik a humorális szabályozás fontos anyagairól. Ennek a fejezetnek a záró szakasza foglalkozik több lényeges környezeti tényezőnek a növekedésben és érésben játszott befolyásával, sőt – okos kiegészítésként – ennek a szekuláris trendben is megnyilvánuló, tehát történeti szerepével. Ezt is bőséges illusztratív melléklet kíséri.

A könyvet több hasznos kiegészítő rész zárja le. Bár véleményem szerint nem igazán szerencsés tipográfiai elrendezésben, de a hallgatók számára föltétlenül hasznos hajtóan foglalnának össze az anyagban szétszórta mozaik szavak, szakrövidítések, mégpedig mind magyarul, mind angolul, ami nagy segítség a tárgykörben elmélyülni kívánóknak. Ugyanígy hasznosnak vélem a bőséges név- és tárgymutató beillesztését. A minden fejezetet követő ajánlott irodalom a záró szakaszban a közvetlenül fölhasznált hivatkozások jegyzékével egészül ki. A könyv jó szívvel ajánlható mind az egyetemi ifjúság, mind a szakterület művelői, de az érdeklődők figyelmébe is.

Szmodis Iván

ENOKA, R. M.: *Neuromechanics of Human Movement* (556 oldal, táblázatokkal, ábrákkal Human Kinetics, Units C2/C3 Wira Business park, West Park Ring Road Leeds LS 16 6EB, United Kingdom, 2002. ISBN: 0 7360 0251 0. Ára: £ 45.00)

Jelen kötet a szerző 1988-ban először, majd 1994-ben másodszor kiadott *Neuromechanical basis of kinesiology* könyvének immár címében is módosult harmadik kiadása. (E könyvről ismertetés jelent meg az *Anthrop. Közl.* 37. évfolyam /1999/ 196 és 197 oldalain Tihanyi József tollából.)

A könyvcélja, hogy az emberi mozgás tanulmányozásához tudományos alapokat adjon.

Értékes forrásmunkának tekintendő mind a kezdő mind továbbképzésben résztvevő hallgatók számára, de a szakmabelieknek is hivatkozási alapul szolgál.

Alapjában véve az előző kiadások koncepcionális felépítése nem változott, azonban néhány anyagrészt átszerkesztett a szerző, így az I. (a biomechanikáról szóló) és a II. (a motoros rendszerről szóló) részt. Így most a második fejezet a testtömeg által képviselt valamint a környezeti erőkre összpontosul, míg a harmadik fejezet az emberi testen belüli erőhatásokkal foglalkozik. A 4. fejezet példákkal értelmezi az emberi alapmozgásokat, azaz a futások, ugrások és dobások elemzésével szemlélteti az emberi mozgások neuromechanikai elemzését. Ehhez hasonlatosan a 6. fejezet témája az egy-izületi rendszerek funkciójának elemzése, míg a 7. fejezet ennek a koncepciónak több-izületi rendszerekre való kiterjesztésére irányul.

Másrészről, a könyv kiegészítő segédanyagai (tanári kézikönyv) – melyek CD-ROM formában hozzáférhetők - a tárgy tanításában résztvevőnek készült. A segédanyagok tartalmaznak Útmutatót, „Teszt Bankot” és Power Point oldalakat.

Ezen kiadás szisztematikusabb és gyakorlatibb megközelítéssel szolgálja az emberi mozgások felmerülő kérdéseinek megoldását, azaz a tartalom naprakészebb, a hallgatók problémamegértését szolgálja a még inkább „felhasználó barát megjelenés”, az oktatásban résztvevők munkáját a CD-ROM tár segítheti.

A hallgató munkát segítik:

- 3 melléklet: SI egységrendszer, mértékegység átváltó táblák, fizikai és matematikai alapegyenletek,
- A használt fogalmak és kifejezések jegyzéke, magyarázata
- A sport és a rehabilitációs mozgások neuromechanikai hátteréről szolgáló speciális ábrák,
- A gyorsabb témakeresést elősegítő, egész könyvre vonatkozóan érvényes index-lista,
- Valamennyi fejezet végén lévő összegzés, amely kiemeli a hallgatók számára fontos ismereteket,

- Minden fejezetben példák vannak a tárgyalt kérdésre vonatkozóan ábrákkal, táblázatokkal és egyenletekkel,
- A naprakész irodalmi hivatkozások száma több mint 1500, ráadásul minden egyes fejezet végén a szerző megadja a további, az ajánlott olvasnivalókat is.

A harmadik kiadású *Neuromechanics of Human Movement* mind a hallgatóknak-tanároknak mind az emberi mozgás kutatóinak a szakterület értékes, széles látókörű tárgyalásával az emberi mozgás tudományos vizsgálatához szükséges szisztematikus megalapozást ad.

Barabás Anikó

KNUDSON, D. V., MORRISON, C. S.: *Qualitative Anaysis of Human Motion* (252 oldal, táblázatokkal, ábrákkal + CD ROM. Human Kinetics, Units C2/C3 Wira Business park, West Park Ring Road, Leeds LS 16 6EB, United Kingdom, 2002. ISBN 0 7360 3462 5. Ára: £ 35)

A kézikönyv használata az emberi mozgás kutatásával, a különböző szakterületek tanulmányozásával kapcsolatba kerülő egyetemi-főiskolai valamint a szűkebb szakmai területen munkálkodó specialisták hozzájuthatnak a legnaprakészebb ismeretekhez, valamint a legmegfelelőbb vizsgálódási-eljárési stratégiákat kaphatják meg. Az „Emberi mozgás minőségi (leíró) elemzése” c. szakkönyv ezen második kiadása és alkalmazása jár ezekkel az előnyökkel. E kiadás több mint 50 új szakirodalmi hivatkozást is tartalmaz a minőségi (leíró) elemzés (QA) területéről, azáltal, hogy a legújabb forrásokhoz nyúl.

A szerzők részletes ismereteket adnak a leíró (kvalitatív) elemzés folyamatáról. Kiemelten hangsúlyozzák az integrált megközelítés, a komplex szemlélet fontosságát. A Kineziológia négy aldiszciplináját alkalmazza és integrálja, a biomechanika, a motoros tanulás, a pedagógia és a motoros fejlődést. A kézikönyv szövege megadja az olvasó számára azt az ismeretanyagot, hogy meglássa a kézzelfogható kapcsolatokat az elméleti sporttudomány, a valóságos életből vett gyakorlati tapasztalatok és az elképzelt gyakorlati helyzetek között.

A kézikönyv sajátosságai a következők:

- A leíró elemzés (QA) négylépcsős modelljét adja, annak elméleti és történeti alapjait s mindezt kiegészíti egy-egy probléma értelmezésével és teljes körű kifejtésével.
- /A kézikönyv három fő részre bontva tárgyalja a 10 fejezetbe csoportosított tudásanyagot.
- Az elemzés interdiszciplináris természete, Modellek szerepe az elemzésben, Az érzések és a megértés szerepe; II. Előkészület: A szükséges ismeret megszerzése, Megfigyelés: A rendszerezett megfigyelési stratégia felépítése, Értékelés és állapot-meghatározás: A leíró elemzésen kritikai szemlélete, Beavatkozás: A teljesítmény fejlődését elősegítő stratégiák. III. Segédanyag az emberi mozgás kvalitatív elemzéséhez, Az elmélet a gyakorlatban szituációk, A videoszalag visszajátszás a leíró elemzésben.)
- Az interaktív CD ROM gyakorlati példákkal és videó bejátszásokkal emeli ki a kulcsfontosságú pontokat, valamint a kvalitatív analízisben (QA) való jártasságot, gyakorlatot ad az olvasó számára.
- A kvalitatív, leíró elemzés (QA) területtel kapcsolatos új ismereteket nyújt.

A felhasznált irodalomjegyzék megadásán túl, a gyorsabb témakeresést elősegítendően témakereső is található a kézikönyvben.

A második kiadású „Az emberi mozgás leíró elemzése” c. kézikönyv szövege könnyen érthető és olvasható, ezzel nagy segítséget nyújtva mind a hallgatóknak mind a szakterület művelőinek az emberi mozgás elemzésében és fejlesztésében. A szerzők a több tudományterületi megközelítéssel hozzájárulnak a leíró elemzés (QA) előkészítése, megfigyelése, értékelés/diagnózis feladatok elvégzéséhez és ez a hozzájárulás valóban értékes forrássá teszi e kézikönyvet mindazok számára, akik az emberi mozgás tanulmányozásában érdekeltek.

Barabás Anikó

TARTALOM – CONTENTS

Eredeti közlemények – Original papers

- BERNERT ZS.: A Kereki–Homokbánya avar kori temető antropológiai vizsgálata – *Anthropological analysis of the Avar period cemetery of Kereki-Homokbánya* 3
- JÓZSA L. – FÓTHI E.: Lathyrismus a középkorban? – *Lathyrism in the Middle Ages?* 27
- BAGGA, A. – SAKURKAR, A.: Estimation of age changes in body composition of adult indian women 37
- SZMODIS, M. – ZSÁKAI, A. – SZMODIS, I.: Relationships of nutrition status and body dimensions in a sample of Hungarian youth 49
- FARKAS L. GY. – HORVÁTH K.: Makói fiatalok testi fejlettsége és obesitása – *The somatic development and obesity in youth of Makó (South-Hungary).* 63
- ZSOFFAY K. – GYENIS GY.: Testi fejlettség és a szülők iskolai végzettsége három magyar város iskolás gyermekeinél – *The relationship between the parental educational status and the body development of schoolchildren in three urban areas in Hungary* 89

Rövid közlemények – Short papers

- KARKUS ZS. – JAKAB K. – ZSÁKAI A. – SZMODIS M. – BODZSÁR É. A testalkat és testösszetétel jellemzői és a szubjektív testkép – *Subjective body image in relation to body composition and body shape.* 97
- CZÉKUS G.: A pannonhalmi bencések életkora és halál oka – *Benedictines' age and cause of death in Pannonhalma* 105

Tézisek – Theses

- SUSKOVICS CS.: A Somogy megyei 10–15 éves tanulók biológiai fejlettsége és fizikai erőnléte a xx. Század végén – *Biological development and physical fitness of 10 to 15-year-old children in County Somogy at the end of the 20th century* (PhD értekezés tézisei) 111

Megemlékezés – Commemoration

- GYENIS, GY.: Thoma Andor 119

Hírek – News

123

Könyvismertetések – Book Reviews

125

**Az Anthropologiai Közlemények e kötetének megjelenését a
Magyar Tudományos Akadémia Könyv- és Folyóiratkiadó Bizottságának
anyagi támogatása tette lehetővé**

ISSN-0003-5440

6. A táblázatok címeit, az ábraalírásokat, a táblák címeit és azok minden szöveges részét két példányban külön is mellékelni kell a kéziratához az idegen nyelvű fordításhoz.

7. A tanulmányok statisztikai feldolgozásánál alkalmazott matematikai képletek jelöléseinek pontos magyarázatát meg kell adnia a szerzőnek. Ugyanez vonatkozik görög betűs vagy egyéb speciális jelölésekre is. Általában a Biometria Értelmező Szótár (Szerk.: Jánossy A. – Muraközy T. – Aradszky G. – Mezőgazdasági Kiadó, Budapest, 1966.) előírásait, jelöléseit célszerű követni.

8. A tanulmányok tagolásában az alábbi beosztási elvek követését tartjuk kívánatosnak: 1. Bevezetés (a probléma felvetése, mai állása). 2. Anyag és módszer. 3. A vizsgálat, kutatás eredményei és azok (összehasonlító) értékelése. 4. Összefoglalás.

9. A tanulmány, közlemény végén irodalomjegyzéket kell megadni, de csak azok a művek idézhetők, amelyeknek adatait vagy megállapításait a szerző tanulmányában valóban felhasználta, akár a szöveges részben, akár a táblázatok vagy ábrák elkészítésénél. Az irodalomjegyzéket a szerzők nevének „abc” sorrendjében kell összeállítani. A szövegben a szerző neve után (zárójelbe) tett évszámmal utalunk a megfelelő irodalomra.

A folyóiratok címeinek rövidítésére a szakirodalomban kialakult és elfogadott rövidítéseket alkalmazzunk.

Az irodalomjegyzék összeállításához az alábbi példák szolgálnak útmutatásul:

Folyóiratcikknekél a szerző(k) vezetékneve, rövidített utóneve, a megjelenési év zárójelben, kettőspont, a közlemény címe, a folyóirat hivatalos rövidítése, aláhúzva a kötetszám arab számmal, aláhúzva, pontosvessző, oldalszám, például:

BARTUCZ, L. (1961): Die internationale Bedeutung der ungarischen Anthropologie. – *Anthrop. Közl.* 5: 5–18.

Könyvnekél a szerző(k) neve, a kiadási év zárójelben, kettőspont, a könyv címe, aláhúzva a kiadó neve, a kiadás helye, például:

BARTUCZ L. (1966): *A praehistorikus trepanáció és orvostörténeti vonatkozású sírleletek* (Palaeopathologia III. kötet). Országos Orvostörténeti Könyvtár és Medicina Kiadó, Budapest.

Másodidézeteknél – ha azok el nem kerülhetők – az idézett szerző neve után *cit.* szócskát írunk, és a fenti módon idézzük a könyvet vagy a folyóiratcikket, illetve *in* szócskát írunk, ha tanulmánykötetben megjelent cikket idézünk.

Ha egy szerzőnek ugyanabból az évből több tanulmányát idézzük, akkor az évszám mellé írt a, b, c betűkkel különböztetjük meg őket.

10. A szerzők a nyomdai tipografizálásra vonatkozó kívánságaikat a kézirat másodpéldányán jelölhetik be ceruzával, a nyomdai előírásoknak megfelelően.

Kérjük szerzőinket, hogy a fenti alaki előírásokat – a tanulmányok gyorsabb megjelenése érdekében is – tartásuk meg. Az előírásoktól eltérő kéziratokat a szerkesztőbizottság nem fogad el.

A kéziratokat a szerkesztő címére kell beküldeni, aki a tanulmány beérkezését visszaigazolja. A közlésről – a lektori vélemények alapján – a szerkesztőbizottság dönt. Erről értesítik a szerzőt.

A közlésre kerülő dolgozatok korrektúráját az ábralevonatokkal együtt megküldjük a szerzőknek. A javított korrektúrát az esetenként megadott határidőig kérjük vissza. A megadott időpontig vissza nem juttatott dolgozatot kénytelenek vagyunk kihagyni a készülő számból.

A szerzőknek honorárium fejében 50 darab különnyomatot adunk. Ennek előfeltétele, hogy a szerző a kézzel együtt pontos címét (irányítószámmal) is bejelentse a szerkesztőnél.

A szerkesztőbizottság tagjai: DR. BODZSÁR ÉVA (szerkesztő), DR. EIBEN OTTÓ, DR. FARKAS GYULA, DR. GYENIS GYULA, DR. JÓZSA LÁSZLÓ, DR. PAP ILDIKÓ, DR. PAP MIKLÓS és DR. SUSA ÉVA.

A szerkesztő címe: DR. BODZSÁR ÉVA, 1117 Budapest, Pázmány Péter sétány 1/c.
ELTE Embertani Tanszéke. Telefon: 36-1-381-2161, Fax: 36-1-381-2162, E-mail: bodzsar@ludens.elte.hu

A kiadvány előfizethető és példányonként megvásárolható:
a Magyar Biológiai Társaságnál 1027 Budapest, Fő utca 68. Telefon: (36-1) 224-1423
Külföldről megrendelhető ugyanott, pénztátalás a Magyar Hitelbanknál,
Budapesten vezetett számlaszámra történhet.
US Dollár-átutalás a 401-5356-941-41 számlára, SFr átutalás a 402-5356-941-41 számlára

